

Thuis in het Verpleeghuis

Waardigheid en trots op elke locatie

Atlant: Afscheid nemen in het verpleeghuis

Familie en naasten zijn voor bewoners een grote steun. Zij spelen een steeds grotere rol in de zorg en ondersteuning. Goede communicatie tussen zorgprofessionals en familie is het sleutelwoord voor een goed samenspel en om de zorg zo goed mogelijk in te richten. De publicatie **Communiceren met familie** is een inspiratiedocument met voorbeelden en tools, die zorgprofessionals helpen beter te communiceren met familie in alle fasen van de verpleeghuiszorg waarin de bewoner zich begeeft. We onderscheiden in deze publicatie vier fasen: Fase 1 Thuis wonen, Fase 2 Verhuizen, Fase 3 Wonen in het verpleeghuis, Fase 4 Laatste levensfase. De goede voorbeelden uit de vier fasen verschijnen op de website van Waardigheid en trots.

Fase Laatste levensfase (Fase 4) – Atlant

Het voorbeeld van Atlant beschrijft hoe zij ruimte geven aan familie tijdens de laatste levensfase. Ook komt hier het bieden van nazorg aan bod. Lees hieronder meer over afscheid nemen bij Atlant.

Aanleiding

De visie van Atlant: wij geven ruimte. Ruimte om jezelf te zijn, maar ook ruimte om je te ontplooiën, voor

cliënten, naasten en mantelzorgers, vrijwilligers en medewerkers. Zij krijgen de mogelijkheid om een eigen sfeer, omgeving en ruimte te scheppen, ook in een intramurale setting. De manier waarop de familie afscheid neemt van een dierbare hoort daarbij.

Doel

Atlant wil haar cliënten, familie en mantelzorgers de mogelijkheid bieden op hun eigen manier afscheid te nemen passend bij hun wensen en behoeften. Niet alleen in de laatste levensfase, maar ook daarna, bijvoorbeeld door de afscheidsbijeenkomst op de zorglocatie te organiseren.

Aanpak

Als mensen niet meer thuis kunnen wonen, dan is het de bedoeling dat ze een 'tweede thuis' vinden bij Atlant. Ook op een persoonlijke manier afscheid nemen bij overlijden hoort daarbij. Zo kreeg de familie van een bewoner op de locatie Koningin Wilhelmina in Apeldoorn alle ruimte en tijd om de laatste dagen onbepaald bij hem door te brengen. De familie had een vast aanspreekpunt, iemand die voortdurend bereikbaar of oproepbaar was. Ook het afscheid werd op een persoonlijke manier georganiseerd. De afscheidsdienst vond plaats in de woonkamer van een naastgelegen woongroep, de pastor is naar het centrum toegekomen. De familie kon beschikken over een aparte ruimte om met elkaar die laatste uren door te brengen. De overledene is daar ook opgebaard, de sleutels van de ruimte waren in bezit van de nabestaanden. Zij bepaalden wie op welk moment bij de overledene kon komen voor verzorging en afscheid.

Ook bij het vormgeven van de afscheidsdienst heeft Atlant zoveel mogelijk geprobeerd in te spelen op de behoeften van de familie. Van een bezoek van de huiskamergenoten tot de catering en de organisatie van de dienst en de condoleance. De familie kijkt met een goed en warm gevoel op het afscheid: 'het voelde als thuis'. Hun wensen en behoeften voorop en waren leidend voor de medewerkers. Dat vereist grote flexibiliteit en de bereidheid om buiten de gebruikelijke kaders te denken. Ook andere diensten, zoals de keuken, moeten bereid zijn om buiten de reguliere werktijden beschikbaar te zijn.

Deze vorm van zorg kost veel energie, maar levert ook veel op. Het brengt de medewerkers in een nieuwe rol waarbij verzorging van de cliënt overgaat in nazorg voor de nabestaanden. De betrokken medewerkers ervaren het als bijzonder waardevol deze zorg te kunnen leveren. Het vraagt wel andere competenties van medewerkers, zoals lef en creativiteit. Om deze zorg breder beschikbaar te maken zou een zorgorganisatie moeten beschikken over een poule van medewerkers die flexibel inzetbaar zijn.

Effecten

Medewerkers zijn er trots op dat zij dit kunnen faciliteren voor cliënten en naasten. Het is een extra vorm van (na)zorg die heel waardevol is gebleken voor de familie. De medewerkers geven zelf aan dat belangrijk en een verrijking van hun werk te vinden. Door deze ervaring is in de organisatie meer aandacht gekomen voor de behoefte aan (na)zorg bij de nabestaanden. Niet iedere familie zal het afscheid bij Atlant willen organiseren, maar Atlant wil mensen wel de mogelijkheid bieden. In de communicatie moet duidelijk zijn met welke kosten mensen dan te maken krijgt zodat er achteraf geen verrassingen zijn. Dat vraagt van de medewerkers – naast betrokkenheid en medeleven – ook kennis over de financieel-administratieve zaken.

Voor de nabestaanden is de manier waarop het overlijden is verlopen en het traject daarna zeer waardevol en troost gevend gebleken. Zij geven aan in hun eigen tempo afscheid te hebben kunnen nemen. Het feit dat de overledene in zijn eigen omgeving is gebleven en dat de afscheidsdienst hier heeft kunnen plaatsvinden is voor hen van grote betekenis geweest, evenals de steun en warmte van de medewerkers van Atlant. Eens per jaar organiseert Atlant een herdenkingsbijeenkomst voor de nabestaanden van cliënten die het voorgaande jaar zijn overleden. Familie, vriendin, vrijwilligers, medewerkers en medebewoners zijn dan van harte welkom.

Quote uit brief van de weduwe

‘Het meeleven en bijstaan van de verzorging voor mij en de kinderen tijdens de laatste uren van het leven van mijn man en hun vader was van grote waarde. Wij konden onbeperkt bij hem zijn en het ontbrak ons aan niets. Het voelde als één grote familie. En dat terwijl die laatste uren twee volle dagen werden. Ook dat hij opgebaard kon zijn in zijn eigen kamer, in zijn eigen bed en tussen zijn vertrouwde spullen was fijn. Ons onbeperkte bezoek was daardoor ook erg vertrouwd. Het heeft ons erg ontroerd dat, toen wij zijn huiskamergenoten vroegen of ze misschien afscheid wilden nemen, iedereen spontaan reageerde. Eén voor één hebben wij ze meegenomen en hebben ze afscheid kunnen nemen. Voor mij was het één van de mooiste momenten in die dagen, die ik niet snel zal vergeten. Dat ook de uitvaartdienst in eigen huis kon plaatsvinden was voor ons zo fijn, zo warm. Het laatste levensjaar was dit zijn thuis geworden. Hoe mooi is het als je vanuit je eigen vertrouwde omgeving je laatste reis kunt beginnen. Als dat zou kunnen, zou hij het zeker beamen.’

Succesfactoren

Betrokkenheid van medewerkers en de wil om het mogelijk te maken zijn essentieel om deze vorm van (na)zorg te leveren. Zij moeten bereid zijn te denken in mogelijkheden en oplossingen in plaats van belemmeringen en zij moeten daarvoor de ruimte krijgen van hun leidinggevende om dingen te organiseren en zich gesteund weten. Zij moeten affiniteit hebben met deze vorm van zorg die vaak (nog) niet tot de reguliere zorg behoort.

De familie moet weten met welke kosten zij te maken krijgt als het afscheid bij Atlant wordt georganiseerd. Zij moet daarover afspraken maken met bijvoorbeeld met de uitvaartverzekering. De zorgorganisatie moet dus helder maken wat er geregeld moet worden zodat mensen niet voor verrassingen komen te staan of achteraf worden lastiggevallen met administratieve zaken.

De zorg voor de cliënt hoort natuurlijk altijd op orde te zijn. De familie daarbij betrekken is een belangrijke opdracht. Als het overlijden van een cliënt aanstaande is, is het belangrijk te focussen op de ondersteuning die zij nodig hebben om deze moeilijke laatste fase in te gaan. Bespreek hun wensen en verlangens. Wat helpt hen hier zo goed mogelijk doorheen? Denk in oplossingen die hen steunen, omzeil de hindernissen. Binnen redelijke grenzen is heel veel mogelijk, zeker als het team bereid is dat te realiseren. Samen lever je ook dat laatste stukje zorg.

Risicofactoren en belemmeringen

Bij een dergelijke vorm van afscheid moeten ongewone zaken georganiseerd worden en ongewone zaken met familie besproken worden. Dit vraagt andere competenties van medewerkers, zoals lef en creativiteit. Als medewerkers die niet in huis hebben bestaat het risico dat de familie teleurgesteld raakt. Het vraagt van het management van een verpleeghuis om de juiste medewerkers hiervoor uit te vragen om dit afscheid te organiseren en ze daarop voor te bereiden.

Meer weten

- Bekijk de [deelnemerspagina van Atlant](#)
 - Lees de publicatie [Communiceren met familie](#)
 - Bekijk de [andere goede voorbeelden](#) uit de publicatie Communiceren met familie
-

tags:

[Atlant](#) (16), [Communiceren met familie](#) (13), [Palliatieve zorg](#) (27)

thema's:

[Persoonsgerichte zorg en ondersteuning](#) (292), [Wonen en welzijn](#) (250)